

Möjligt skapa högre välstånd

[first published in Hufvudstadsbladet (Finland), May 20, 2004]

HANDELSHINDER

Möjligt skapa högre välstånd

I den allmänna debatten framförs ofta argumentet att vi måste arbeta mer i framtiden om det samtidigt ska vara möjligt att åtminstone bibehålla den nuvarande materiella levnadstandarden. Det accentueras av de förändringar i befolkningens åldersstruktur som implikerar att allt färre kommer att arbeta framöver medan fler ska försörjas. Det är bara att instämma i oron över det senare, men är lösningen verkligen att folk ska arbeta mer?

Låt säga att alla redan arbetade så mycket de ville, hur skulle vi då kunna få det bättre framöver? Skulle det vara genom att alla började arbeta än mer, det vill säga mer än de ville? Nej, det resonemang som håller inte måttet. Det är begränsat till en situation med rådande arbetslöshet, men kan på intet sätt fördjupa välbefindets process. Historiskt sett har människor i takt med ett ökat välstånd faktiskt kunnat arbeta mindre. Det finns bara en rimlig förklaring till detta – en ökad arbetsdelning och specialisering.

Men arbetsdelning, är inte det en styggelse? Om den som är bäst på att dra ut tänder blir tandläkare och den som snickar bäst blir snickare, implikerar inte det att den som inte är bäst på någon av dessa saker ska hamna utanför samhället? Förvisso, men en sådan syn på arbetsdelningen är helt felaktig. Den grundläggande anledningen till att folk finner det värt att dela upp sysslor sinsemellan är i stället att specialiseringen sker utefter principen om kom-

"Historiskt sett har människor i takt med ett ökat välstånd faktiskt kunnat arbeta mindre."

parativa fördelar. Denna princip är mycket välkänd och utgör grunden i teorin om internationell frihandel. Den säger oss då att länder specialiserar sig på det de är bra på i relation till andra länder. Både det land som är bäst på allt och det som är sämst på allt tjänar på att samarbeta genom frivillig handel.

Men vad detta klassiska frihandelsargument sä-

rahushållning eller att arbete inte utförs alls. När skatterna fördyrar handeln människor sinsemellan har tandläkaren inte råd att anlita en snickare samtidigt som snickaren inte har råd att gå till tandläkaren. De minst produktiva eller de som ställs inför de största inhemska handelshindren riskerar arbetslöshet och utanförskap.

Arbetsdelningen undergrävs av den moderna välfärdsstatens alla skatter och utvecklingen går inte alldeles säkert åt rätt håll, trots ett visst fortsatt ökat materiellt välstånd. Mycket talar för att arbetsdelningen håller på att rädda, att samhällens brett håller på att breddas.

Lösningen är knappast att vi arbetar mer totalt sett. Snarare bör arbetsdelningen tillåtas återhämta sig så att alla kan få arbeta så mycket de finner lämpligt. All handel, både internationell och inhemsk, kommer från samma källa – den enskildes komparativa fördel. Det är därför inte konstigt att avskaffandet av handelshinder skulle ha samma effekt nationellt som det bevisligen har internationellt. De största vinnarna står nog att finna bland dem som i dag lever i samhällets periferi. Det är möjligt att skapa ett högre välstånd och samtidigt arbeta mindre. Hela samhällets bevarande står på spel. Det är hög tid att riva de även de interna handelshindren!

RICHARD JOHNSONSON

fr är forskare vid det oberoende forskningsinstitutet Fatio Stockholm